

SPIS TREŚCI

Wstęp	9
Rozdział 1	
Polska droga do demokracji (Jerzy J. Wiatr)	13
1.1. Dziedzictwo historii	15
1.2. Mechanizm ustanowienia systemu komunistycznego	19
1.3. Charakter systemu komunistycznego	23
1.4. Budowanie systemu totalitarnego w Polsce i jego załamanie	25
1.5. Autorytarny reżim partyjno-biurokratyczny	32
1.6. Kryzys systemu i okres dwuwładzy	37
1.7. Reżim wojskowo-biurokratyczny	40
1.8. Mechanizm negocjowanych zmian ustrojowych	44
1.9. Koniec i początek	54
Rozdział 2	
Społeczno-ekonomiczny kontekst przemian (Jerzy Bartkowski)	57
2.1. Sytuacja społeczno-gospodarcza u progu transformacji	57
2.2. Bilans transformacji społeczno-gospodarczej i jego społeczna percepcja	60
2.3. Społeczne zróżnicowanie pozytywów i negatywów transformacji	67
2.4. Polska na tle innych krajów postkomunistycznych	70
2.5. Zakończenie	73
Rozdział 3	
System rządów w Polsce: między semiprezydencjalizmem a systemem parlamentarno-gabinetowym (Jacek Raciborski)	75
3.1. Dwa historyczne modele	76

3.2. Polska 1989 – podstawowe wybory instytucjonalne	79
3.3. Elementy semiprezydencjalizmu w latach 1991–1993	82
3.4. Rządy koalicji SLD–PSL: kryzys i rozkwit instytucji prezydenta	87
3.5. Lata 1997–2001: w kierunku systemu parlamentarno-gabinetowego	89
3.6. Po 2001 roku: rozchwiany system parlamentarno-gabinetowy ...	92
3.7. Podsumowanie	96

Rozdział 4

Pięć parlamentów III Rzeczypospolitej (Jerzy J. Wiatr)	99
4.1. „Kontraktowy” parlament 1989–1991	102
4.2. Krótki parlament 1991–1993	106
4.3. Centrolewicowy parlament 1993–1997	110
4.4. Centroprawicowy parlament 1997–2001	114
4.5. Parlament zdominowany przez lewicę: od 2001 roku	116
4.6. Podstawowe problemy funkcjonowania parlamentów III Rzeczypospolitej	118

Rozdział 5

Rząd i administracja rządowa (Jacek Raciborski)	123
5.1. Konstytucyjna rola Rady Ministrów i jej prezesa	123
5.1.1. Rola premiera	125
5.2. Stabilność gabinetów	127
5.3. Struktury – modele i personel	129
5.3.1. Punkt wyjścia: okres rządu Tadeusza Mazowieckiego	130
5.3.2. Zmiany w latach 1991–2001: między etatyzmem a modelem rynkowym	133
5.3.3. Nowe elementy z okresu rządu Leszka Millera	140
5.4. Obywatel wobec administracji	142
5.5. Opinia publiczna o rządach	144

Rozdział 6

Samorząd terytorialny (Jerzy Bartkowski)	147
6.1. Reformy samorządowe 1990–2002	147
6.2. Model samorządu lokalnego w Polsce	150
6.3. Rola gmin, powiatów i województw w zaspokajaniu potrzeb mieszkańców	153

6.4. Społeczności lokalne. Relacje władze lokalne–mieszkańcy	159
6.5. Potrzeby i kondycja społeczności lokalnych	161
6.6. Lokalne systemy polityczne. Struktura władzy i wpływu	162
6.7. Lokalne elity władzy – skład i rekrutacja	170
6.8. Zakończenie	175

Rozdział 7

Narodziny i przemiany systemu wielopartyjnego (Jerzy J. Wiatr)	177
7.1. Początki systemu wielopartyjnego w Polsce	179
7.2. Fragmentaryzacja systemu partyjnego	181
7.3. Nietrwała konsolidacja	185
7.4. Organizacyjne cechy partii politycznych	187
7.5. System partyjny a podziały polityczne	189
7.5.1. Podziały społeczno-ekonomiczne	191
7.5.2. Podziały na tle stosunków państwo–Kościół	195
7.5.3. Podziały wynikające ze stosunku do przeszłości	198
7.5.4. Możliwość innego podziału – konsekwencje wejścia do Unii Europejskiej	205

Rozdział 8

Wybory i wyborcy (Jacek Raciborski)	207
8.1. Funkcje wyborów w systemach demokratycznych	207
8.2. Absencja wyborcza	209
8.3. Partie i ich programy wyborcze	213
8.4. Wybory parlamentarne lat 1991–2001: wyniki	221
8.5. Wybory prezydenckie	223
8.6. Determinanty preferencji wyborczych	225
8.6.1. Struktura społeczna a preferencje	226
8.6.2. Czynniki regionalny	229
8.6.3. Postawy	230
8.7. Czynniki instytucjonalne i sytuacyjne (kontekstowe) w wyjaśnianiu zachowań wyborczych	238

Rozdział 9

Organizacje pozarządowe i społeczeństwo obywatelskie (Barbara Frątczak-Rudnicka)	241
9.1. Organizacje pozarządowe jako element społeczeństwa obywatelskiego	241

9.2. Rozwój sektora organizacji pozarządowych	246
9.3. Kondycja sektora organizacji pozarządowych	251
9.4. Aktywność obywatelska	259
9.5. Ocena sektora organizacji samorządowych: sukcesy i porażki ...	266
9.5.1. Dostrzegane sukcesy	266
9.5.2. Wskazywane porażki i zagrożenia	266

Rozdział 10

Demokracja w świadomości zbiorowej

(Barbara Frątczak-Rudnicka)	269
10.1. Demokracja – ustrój społeczny, wartość, postawa, kompetencje	269
10.2. Postawy społeczeństwa polskiego wobec demokracji	271
10.2.1. Rozumienie terminu „demokracja”	271
10.2.2. Zmiany postaw i wartości prodemokratycznych w ciągu dziesięciolecia	273
10.2.3. Ocena funkcjonowania polskiej demokracji w ciągu dziesięciolecia	279
10.2.4. Grupy społeczne najbardziej i najmniej prodemokratyczne	283
10.2.5. Postawy społeczeństwa polskiego wobec demokracji w aspekcie porównań międzynarodowych	284

Rozdział 11

Symbole narodowe i problemy narodowościowe

w polityce polskiej (Jarosław Kiliński)	289
11.1. Symbole narodowe we współczesnej polityce polskiej: geneza ...	289
11.2. Naród polski między kulturą a polityką	293
11.3. Swoi i obcy	303
11.4. Mniejszości narodowe, zagraniczni Polacy	310
11.5. Polska w Unii Europejskiej. Od eurosceptycyzmu do... ..	313

Bibliografia	317
---------------------------	-----

Indeks nazwisk	337
-----------------------------	-----

Contents	343
-----------------------	-----